

✠ POGLAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

3. číslo · ISSN 0032-4132

Budyšin, měrc 1984

Lětnik 34

Hrono za měsac měrc:

Jezus Chrystus rjeknje: Hlejće, zo by Was nichtó njezawjedł

Mark 13, 5

Žona praješe k swojemu lubowarjej po mandželstwoamanju: „Je tebi žel, zo sym će zawjedła?“ Tajkich a hinašich zawjedzenjow a přestupjenjow božich kaznjow je wjele na swěće. Druhdy so zawjednikojo hišće toho hordža — kaž tamna žona. Džěci a mlody lud su wosebje wohrozeni. Mi so lubi tak jara próstwa w našich serbskich spěwar-skich:

Skituj je — džěci — před hrěšnym kiž do zleho zawodža. [ludom, zwarnuj je před strašnym bładom, zo tu puča njemyła.“

(Kěrluš č. 653. 6)

To wšo je wažne, ale při prawym rozumjenju našeho teksta dyrbymy wě-džec, zo naš Zbóžnik w tutym słowje njemysli na zawjedženja na moraliskim polu. Wězo je wón tež před tym warno-wał.

Ale tu w 13. stawje swj. Marka reči wón wo swojim zasoprińdženju a wo poslednim času do toho na zemi a po-kazuje na wšo, z čimž je křesćanska wo-sada potom wohrožena. Wono so jedna w našim hronu wo zawjedženje k wo-pačnej a bładnej wučbje.

Japoštał Pawoł měješe husto wojować přećiwo bładnym wučerjam, kiž wosady zawjedžechu k wotpadej wot prawej, strowej a čisteje wučby, kotruž běše wón jich po ewangeliju wučil. Hdyž nětko tute słowa pisam, steju ja čisće pod wliwom toho, štož smy po porjadu cyrk-wje w januaru w bibliji čitali, mjenujcy listy na Timoteja a Tita. Snano maće tež modlerske abo protyky kaž „Sonne und Schild“, „Halt uns bei festem Glau-ben“ abo „Handreichung zur Morgen-wache“, hdžež běchu tute teksty rjenje wukładowane.

Tak može na příklad Pawoł pisać: „Přetož wjele je dziwih, njewušnych bledžakow a zawjednikow, kotrymž so dyrbitej hubje zatykać, kiž cyłe domy přewróća a wuča, štož so njehodži.“ (Tit. 1. 11)

Potajkim tak ma so słowo „zawjesć“ w našim hronu wukładować. Tutón pře-ložk ma Frencl po Lutheru a tež katol-ski Nowy zakoň. Hdyž pak přiřunaje to z měsacnymi hronami, kiž w našich ewangelskich hronach a Ochranowskich heslach zady steja, tak namakaće tam: „Seht zu, daß euch nicht jemand in die Irre führt.“ Drje steji tam w spinkach (L), to reka „Luther“, ale wono so jedna wo rewidowany tekst z lěta 1975. A to pokazuje, zo so njejedna wo moraliske zawjedženje, ale wo zabłudženje we wě-cach wěry.

My smy na to pokazali, kak wažne tajke warnowanja běchu w času přen-jeho křesćanstwa. Přećiwo wšem taj-

kim bładnym wučbam nastachu tehdom — a tež pozdžišo hač do reformaciskeho časa — naše wěrywuznaća, haj hač do přítomnosće: lětsa je polstaty jubilej „Barmenskeho wozjewjenja“, kotraž bě tehdom wuznaće prawej wěry přećiwo bładnym wučbam „Němskich křesća-now“, kotřiž stejachu pod wliwom fa-sizma.

Ale je to tež džensa hišće aktualne? Haj! Ja sym njedawno dvě ordinaciji sobu činił. Zajimawe mi bě, zo wobaj ordinandaj, duchownka König w Bude-stecach a naš bratr Jan Malink w Hro-džišću, buštaj zawjazanaj na naše wše-lake starokřesćanske a ewangelske wěry-wuznaća, wot kotrychž je najwažniše Augsburgske z lěta 1530. Tam namaka so přeco zaso w jednotlivych stawach wuraz „zacišnjene budža“, mjenujcy wšelake bładne wučby.

Wězo smy w našim času trochu wulko-

mjenować w našej cyrkwi, tež w našej Lužicy. Mjenujcy su so někotři dobri křesćenjo dali zawjesć a dowjesć k pře-swědčenju, so dać znowa křčić. Ničo přećiwo křćenjam dorosćenych na při-klad pola baptistow abo pola tych, kiž su hakle pozdžišo puć do cyrkwe a do křesćanskeje wěry namakali! Ale zasokřćenje tych, kiž buchu jako džěci křće-ni, je znjewužiwanje a zACPće swjateho sakramenta, kiž tola je jedyn jónkróćny fakt a plaći za wšitke časy. Wězo je nam žel, zo dyrbješe tu cyrkej disciplinarisce zakročić přećiwo tajkim, kiž běchu runje swěrní wosadni a sobudžětačerjo. Ale blud je a wostanje! Wuraznje steji w 9. artiklu Augsburgskeho wěrywuznaća:

„Wo křćenicy so wučil, zo je nuzna a zo so přez nju Boža hnada podawa a zo dyrbja so tež džěci křčić, kiž su přez křćenicu Bohu poručene a spo-dobne.

Tohodla su začisnjeni zasokřćijerjo, kotřiž wuča, zo křćenje džěci prawe njeje.“

Gerat Lazar

Wopytowarjo cyrkwinskeho dnja lěta 1967.

myslni w ekumeniskej dobje, zo nje-bychmy hnydom to, štož so w druhich cyrkwjach hinak wučil hač pola nas, za-tamali jako „bładnu wučbu“.

Ale keždźbliwi dyrbymy być pola sek-tow, pola kotrychž njemožemy wšo chwalić a dyrbymy Jezusowe słowo wo-spjetować: „Hlejće, zo by was nichtó njezawjedł!“ Na tute wašnje je hižo wjele zabłudženja a zašmjatanja nastalo w swójbach a domach.

A jedyn strach chcu ja na kóncu hišće

Słowo našeho biskopa

„Čescene, lube sotry, česceni, lubi bratřa a přečeljo!

Ekumeniske Zetkanske dny při při-ležnosći 500. narodnin Martina Luthera du ke koncej. Sto budže z bohatstwa tu-tych dnjow dale skutkować nutř do na-šeho wšedneho dnja?

Mi chodži Lutherowy swojbný wopon přez mysle — „Lutherowa roža“. Wutro-ba z križom we wotewrjenej rōzi, wob-

datej wot rynki. W lisće z dnja 8. julija lěta 1530 na Lazarusa Spenglera je Luther tutón swój wopon sam wuklado-wal: Křiž we wutrobje měł čorny być, pisa wón, dokelž naše zhmoadženstwo z Jězusom druhdy boli, haj morić so zda-wa. Wutroba pak měla swoju prirodnu čerwjenu barbu zdžeržeć, dokelž křiž we woprawdźitosći njemorja, ale wožiwja. Wutroba z křižom měla być w bělotopje-natej roži, dokelž dawa wěra do křižo-waneho wjeselo, tróšt a měr. Róža měla stać w njebjobarbnym polu, dokelž je wjeselo wěry započatk njebjeskeho wje-sela. A wokoto wšeho měla być złota rynka, zo by pokazala, zo nima zbožnosť konca. — We wěriwej wutrobje křižowa-neho Knjeza, najebać njewuchilneho horja wjeselo a nadźiju za zemske ži-wjenje a nad zemske živjenje won — to předuje Lutherowy swojbnj wopon.

Něšto dyrbimy přidac, štož wopon nje-powěda — zo je Luther z tuteje srje-dźizny won druhich tróštował a napo-minal, zo je wón džělal, wojoval a druhdy čerpjel, zo bě wón swětej ak-tiwnje přichileny a zo wón to wosta, z njeprědsudnym pohladnjenjom za wo-prawdźitosć.

Wobroću so ke křesćanam z cyrkwjow

našeho kraja: Wzmiće křižowaneho Jě-zusa do swojeho živjenja dosrjedža nutř, tež hdyž to při tym a po tym druhdy boli. Wy pak při tym dostanjeće moc, so nadźijeć, přewinyć, lubować a dowěreć. A budźće žiwi z tajkejele srjedźizny we Wašim wšědnym dnju, njeprědsudnje, strózbje, sprócniji k dobremu druhich! (... tätig zum Wohle anderer)

Wobročam so ke hosćom z mnohich krajow a wšelakich křesćanskich cyrk-wjow. Duchowny dar, kotryž móžeja Lutherske cyrkwy swětowemu křesćan-stwu poskićić, je z wěry do za nas skři-žowaneho Knjeza wurośaca sprócnj-wosć, strózbje, ale njewustawace skutko-wanje k dobremu druhich. Ale my lu-therscy wěmy, zo njejsmy my wšitko a zo trjebamy wužadanja z bibliskeje mu-drosće druhich cyrkwjow. Tohodla dža-kujemy so Wam, zo sće Wy k nam při-šli. Wy sće nam tute dny wobohacili. Wy sće nam dali nazhonić, zo potrjehja wěra do křižowaneho a zrowastanjene-ho Chrystusa wjele ludźi w mnohich krajach cyeho swěta a zo nas tuta wěra zwjazuje. Wzmiće naše džakowne po-strowy svojim wosadam sobu. Bóh pře-wodźuj Was wróćo!"

Hodźij

Ochranowskim heslom. Wosadny farar Šolta rěčeše wo ekumeniskich praše-njach a farar Wirth ze susodneho Nje-swaćidla wo svojich nazhonjenjach při wudaću našeho wosadnika. „Pomhaj Bóh“. Wón pokazowaše nam wječor tež hišće rjane swětłowobrazy z našeje serb-skeje domizny.

Na njezdělskich swjedženskich ke-mšach přědowaše farar Albert z Male-šec. Mjez nami přebywaše naš tehdom nowy krajny biskop D. dr. Noth. Nad tym so jara wjeselachmy, zo běše přenju skladnosť wužiwał, k nam přińć a nas strowić. Sćini to z hronom z 1. Jak. 1, 21: „Přimajće słowo z čichej myslu, kotrež je do was šćěpjene“, a wuzběhny tež, kak wažne je. Bože słowo w maćeršćinje připowědować. Po nim rěčeše superin-tendent Busch, farar Zyguš z Wulkich Ždžarow za Zhorjelsku cyrkej a naš superintendent Mjerwa.

Popołdnju sebi heslo tuteho dnja na wosebite wašnje rozpominachmy. Naj-prjedy rěčeše farar Černik z Wojerec. Wón wuzběhny, hdyž je Jozua tehdom rjekl: „Ja pak a mój dom chcemoj Knje-zej služić!“, zo bě to wosobinske roz-sudženje a wěruwuznaće. A my budźe-my napominani tohorunja činić. — Po-tom so słowa jimaše blidarski mišter Pawoł Lubjenski z Bukec, kiž jako prak-tiski muž wo tym powědaše, kak so to wšědny džeń woprawdže wuskutkuje. Knjezej služić. — Haj, jemu mamy slu-žić, nic čertej, wo tym měješe nam po-tom farar Mjeltka z Klukša něšto prajić, pokazujo na strach přiwěry. Farar La-zar-Hodźijski wosebje napominaše, zo nimamy Knjezej jenož w Božej službje w cyrkwi služić, ale zo ma być cyle ži-wjenje křesćana Boža služba.

Farar Wirth z Njeswaćidla stołmaći nam potom hišće postrowy ewangelskich bratrow w Čechach, kotřiž běchu nam pisali a so hižo tehdom zwjazani čujachu z nami. Pozdžišo wosobinsce přińdžechu. Farar Pawoł Albert, dopołdnja předar, popołdnju spěwar k Božej česći, zwje-seli nas z luboznymi, duchownymi kěr-lušemi, kotrež nam zanjese. —

Cyrkwinska hudźba w lěće 1984 w Michalskej cyrkwi

Wutoru, 3. apryla, w 19.00 hodź. budže w našej cyrkwi wobkedźbowanja hodny koncert za ludźi, kotřiž so za hudźbu

Biskop D. Noth při wizitaciji w Rakecach (cyle naprawo z kwěćelom), jako jemu pozawny postrowny spěw hudža. Pódlu njeho (wotprawa) wyši krajnocyrkwinski rada Henckel, Serbski superintendent Wirth, Budyski superintendent Arnold a (za-wodžety) farar Jan Lazar.

Gerat Lazar

Stawizny serbskich cyrkwinskih dnjow

7. Serbski cyrkwinski džeń wotmě so 6./7. junija lěta 1953 w Hodźiju.

Sobotu so na farje nahladna ličba serbskich fararjow a cyrkwinskih sobu-džělaćerjow zeńdže. Přeni raz běchu jenož Serbja přítomni a jedyn wjeselo wu-praji: „Lětsa je to zawěrnó serbski cyrk-winski džeń.“ Farar Mjeltka-Klukšanski přednošowaše wo přiwěrje. Přiwěra, móhlrjec, do narodnych znamjenjow serbskeho luda słuša. Dokelž w starych časach christianizacije našeho kraja Serbja němskim přědowanjam misiona-row dosć njerozumjachu, jich wutroba dale pohanskim wašnjam přiwisowaše, štož měješe swoje scěwki hać do našeho časa. Přewinjenje přiwěry je jenož mož-ne přez žiwu wěru do Chrystusa.

Farar Wirth-Njeswaćidliski rozpra-weše wo serbskich podawkach zašeho lěta.

Njedzelu bě wulka syła do Hodźija přichwatała. Wosadny farar přědowaše. Biskop Hornig-Zhorjelski a serbski su-perintendent Mjerwa-Bukečanski po-strowištaj wosadu.

Hłowna zhmoadźizna popołdnju ste-ješe wosebje pod heslom cyrkwinskeho dnja „Jedyn je naš mišter — Chrystus“. K tomu rěčachu fararjo Křižan-Kluk-šanski, Černik-Wojerowski a Šolta-Ra-kečanski. Superintendent Busch praješe słowa postrowa za Budyski cyrkwinski wokrjes. Na piščelach sedžeše knježna Sonja z Barta, kiž běše runje na cyrk-winsko-hudźbnym institučie dostudowa-ła. Farar Albert-Malešanski spěwaše solo.

8. Serbski cyrkwinski džeń wotmě so 26./27. junija 1954 w Rakecach.

Wón steješe pod heslom: „Ja pak a mój dom chcemoj Knjezej služić.“ So-botu popołdnju strowješe předsyda z

zajimuju: **Ansambl za intuitivnu hudžbu z Weimara** predstavja „pućowanje přez zynki“ z twórbami wot Karl-Heinz Stockhausena (z tych pjeć cyklow).

Čichi pjatk zaklinči popođnju w 16.30 hodž. w Michałskej pasion po Janje wot Georg Friedrich Handela. Je to jedyn z přernih dramatiskich pasionow a za Budyšin je to přeni króć, zo so won zahudži. Tutón přeni z Händelowych oratorijow je za chór, solowe hłosy a orchester.

Jutry pónđzelu, 23. apryla, w 19.30 hodž. zahraje kantor Christfried Baumann koncert na piščelach z twórbami wot Jana Sebastiana Bacha (preludij a fuga D-dur), Karla Hoyerera (sonata c-moll) a druhich.

Předwíždane je hišće spěwanje ludowych spěwow a koncertow z Ludwigm Gütlerom a jeho dujerskim ansamblom. Za měsac awgust su hišće dalše zarjadowanja, kaž na přikład na piščelach, předwíždane.

Lětuša ludowa adwentna a hodowna hudžba je 2. njedzelu adwenta, dnja 9. decembra, 16.30 hodž.

Lěto zakónči so z rady wopytanej „Hudžbu na piščelach k zakónčenju lěta“ na silwesterskim dnju w 20.00 hodž.

Prošu wobhońće so při zjawnych wupowěškach na plakatach abo direktnje na Michałskej farje — telefon č. 4 22 01!

Farar dr. Rudolph:

Wuměłstwo leća zwonow w Hornjej Łužicy

W aprylu lěta 1983 móžach w Budyšinje tón króć před wubranym připoslušarštwom a před fachowymi wučencami swój nětko hižo wjace hač sto króć zdźeržany přednošk přednjeć. Z diskusije so wuda, zo njewobsteja tež na stronje wědomowcow žane dwěle nad tym, kak wuznamnych mištrov je swójba Gruhlow w Małym Wjelkowje wupłodźila. Tak přesahowacy woni sami a jich džěto tež běchu, njesmě so tola zabyć, zo je z małego serbskeho luda wušoł hišće cyły rynek druhich zwonylijerow, kotřiž njesměli so zabyć a wo kotrychž chcu tu džensa hišće něšto rjec:

Hdyž chcemy chronologisce postupować, potom ma so najprjedy George Hollitzer (Jurij Golicar) mjenować, kotryž je slawnu tradiciju Freibergskich lijerow Hilliger (kotřiž lijachu na přikład zwony za Hodžij) dale wjedł.

Někak w samsnym času — je to přechod wot 16. k 17. lěstotkej — bě w Budyšinje žiwy lijer Andreas Krische. (Dr. Rudolph měni we wosebitym připisu, zo je tułe mjeno, kaž tež wšě druge, wězo přeněmčene a zo by so dyrbjało spytać, přenjotne serbske mjeno zaso namakać. To je wězo nadawk fachowcow Serbskeho instituta. Tutón Krische by serbsce rěkać mohl Křižan abo Křik abo Křiž), kotryž móže tež zwony leć. Jeho bratr Pétr, wo kotrymž wěmy, zo je na Serbskej hasy bydlil, liješe samo lěta 1585 nowy zwón za Budysku Tachantsku cyrkej, kotryž pak je so při zničanju Budyšina přez Šwedow w lěće 1634 zhubil.

Znaty laty pomnik tachantskeho dekana Jana Leisentritta von Juliusberg (= Olomouc) je Budyski lijer Goleř lař.

Najoriginalniše pak je, zo staj mištraj wodoweho wuměłstwa Jan Handrij Janaš a Jan Bohachwal Golč připódlá tež zwony lařow (tu sym mjenje hnydom přeserbšćil — přispomnjenje redakcije). Přeni je lař zwony w měsćanskim muzeju w Žitawje (1749) a na kěrchowje

w Čerwjnych Noslicach (1768). Wot drugeho wisaše zwón na Tuchorskej cyrkwi w Budyšinje (1780).

Nimo Gruhlow znajemy tež hišće druge prawe lijerske swójby, kaž na přikład Hadankow we Wojerecach. Wězo njesu woni telko wukonjeli kaž Małowjelkowscy mištrojo, ale woni su tola dodawali zwony wosebje do Zhorjelca, kotryž bě so runje tak kaž Wojerecy po lěće 1815 pruski stał. Hadankowo rěkachu z předmjenamei Johann Gottlieb. Louis a Bernhard a woni lijachu w lětach 1818 hač do 1888.

K serbskim zwonylijerskim swójbam słušachu pak tež čí Copinus (Kopjeńk?) w Ketlicach. Christian Copinus bě wot lěta 1699 Budyski měsćan a jeho mišter bě był Andreas Herold, kotryž pochadže z Nürnberga a w Drježdžanach bydleše. Zwón z Malešec, kotryž je nětko w Budyskim muzeju widjeć, pochadza wot Christiana Copinusa (1715). Won liješe tež 1737 zwonaj, kiž džensa hišće na hospodarskim twarjenju džensnišje chorownje we Worklecach w Kamjenskim wokrjesu wisatej. Swójba wupućowa pak potom pozdžišo do džensnišeho Kaliningrada (prjedawši Königsberg), hdžež so lěta 1848 wot pozdnich potomnikow posledni zwón liješe.

Njesměli snadź tež zabyć, zo liješe wokoło lěta 1800 a po tym z Mikulašovic pochadžaca česka lijerska swójba Kittel bjez kruteje džěłarnje, jenož při wokołopućowanju a po potrjebje a tam a sem zwony, tak na přikład w Załomju při Sprjewi a w Guteborn pola Ruhlanda.

Za Delnju Łužicu móžemy cyle swojoraznu lijersku tradiciju dopokazać, kotraž je jenož tam doma: Zwony z tak mjenowanymi talerjowymi krónami (potajkimi žane wuchowe króny — Henkelkronen —, kaž je to hewak z wašnjom). Tola njemožemy tu serbski pochad mištrov wuraznje dopokazać: Jedna so tu wo zawěće němsku swójbu Koerner, kotraž pak je tež za serbske wosady lař. Najwuznamniši zastupjer tuteje tradicije a swójby je Benjamin Körner w Zhorjelcu, kotrehož prjedownicy pak pochadžeja ze Žarowa (Sorau — w džělu Delnjeje Łužicy, kotryž słuša džensa k Ludowej Pólskej — přispomnjenje redakcije). Wot njeho pochadza hišće jedyn z dweju zwonow na cyrkwi swj. Jana w Žitawje z lěta 1740.

Naše prócowanje, předstajić, kak su ze serbskeho luda stajnje zaso wušli zwonylijerjo, by bylo njedospolne, hdy bychmy zabyli Jurja Kislinka z Chrósćic, kotryž słuša nimo swojeho němskeho kolegi Zeisiga z Waltersdorfa při Lauschi k najoriginalnišim mištram w stawiznach zwonylijerstwa.

Nan Jurja Kislinka, Józef Kislink, bě z Mikulašovic jako česla do Chrósćic přišo, hdžež natwari mócnu třechu cyrkwinskeje wěže. Jurij Kislink bě najprjedy wowčer, započa pak bórže Schwarzwaldske časniki a naposledk wěžine časniki twarić. dokelž měješe swoje wjeselo na tutej pódłanskej zaběrje. Budyski časnikarski mišter Seppig, kotryž stwori časniki za tamnišu radnicu, sej jeho jara wažeše. Pola Gruhlow w Małym Wjelkowje zajimowaše so potom za wuměłstwo zwonylijerstwa. Njemóžeše pak so z nimi dojednac a natwari sej w Chrósćicach swoju lijernju, hdžež liješe zwony po metodže, kotraž pochadžeše z Nürnberga a kotruž naukny wot pozdnjeho potomnika Drježdžanskeje lijerskeje swójby Weinhold. Kislink pak měješe mało zboža při swojim prócowanju. Tež jeho najwjetši nadawk, wulki zwón za Šerachow, so

njeporadži a dyrbeje so w Małym Wjelkowje přelec. Zdźeržany je wot njeho zwón za ryčerske kubło w Delnjeje Horce, kotryž steji nětko we wěžinej hali w Njeswaćidle. Někotryžkuli młynski zwón, kotryž ma snadź jenož jeho monogram, je so snadź wot njeho zdźeržal, dokelž z małyimi zwonami měješe won zbožo. Dnja 5. 11. 1869 je tutón mnohostronski, ale tola nic wosebje zbožowny muž w Chrósćicach zemřel.

Zo bychmy naše wuwjedžena wudospolnili, njech je na to pokazane, zo činjachu so dołho do zawjedžjenja twjerdže latych zwonow (po lěće 1945) hižo w Krjebi a Hamorje lijerske pospyty w tutym směrje. Tak nastaj kuriozny zwón, kotryž steji na cyrkwinskej łubi w Hucinje a kotryž pochadza z lěta 1815.

A skónčjenje njech so naspomni, zo je so runje dopokazać móhlo, zo je staromišter Friedrich Gruhl za hrodowu kapalu w Moritzburgu pola Drježdžan wuwjedł koprowe džěla. Móžemy so nad nimi hišće džensa wjeselić — su runje znowa pozłoćane.

Tak je sej serbski lud tež na tak rědkim džělowym polu, kaž je to zwonylijerstwo, swoje wulke zaslužby wudobyl!

Dopis dr. Rudolpha:

Sym džensa rano (8. 6. 1983) na wěži cyrkwy w Reichenbachu pola Königsbrücka posledni hišće zdźeržany zwón widzał, kotryž je w mojim nastawku naspomnjeny Kittel z Mikulašovic stworił.

K Wašemu junijskemu čislu: Ziegenbalg je so lěta 1682, nic 1683 narodil. To njeje so 1882/83 wobkedžbowalo. 300lětny jubilej pak je so loni (1982) woswjećil. Přitomny běše biskop Tamulow. Swjedžen w Połčnicy bě za cyrkwinski wokrjes njezapomnite dožiwjenje. Jeniče k popođnju za džěci pod wjednistwom mojeje žony přinđže město wočakowanych 200 na 800 džěci...

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Z Budyšina

Wot sakskeje hornjołužiskeje krajnostawskeje komisije je so w lěće 1883 wšo do hromady 8 kowarjow w konjekowanju pruwować dało a tež pruwowanje wobstało. Böhma z Prytza a Kunath z Hornjeje Jasońcy dóstaštaj chwalbny diplom, dokelž běštaj pruwowanje wuběrnje wobstało a hewak dósta kóždy wot njeju 30 mk. jako čestne myto. — (Kak dha to w Serbach steji? Maja dha čí dosć tajkich kowarjow? Hdy by tola něchtó, kiž tu wěc znaje, tak dobry był a nam ju rozestajal. Redakcija)

Serbske Nowiny, měrc 1884

Z Budyšina

Nahtu smjerc je tu wóndano tyšer Mayer wumřel. Při wobjedze na kachlowej lawce sedžo mjaso jědžeše. Jeho džowka, kotraž měješe do role něšto stajić, jeho prošese, zo by so na chwilu na bók sydnył. Mayer, so přesydowajo, nowu častu mjaso do huby tykny, kotraž bě po zdaću přewulka byla, přetož wona w šiji tčacy wosta a so ani dele ani horje storčić njeda. Mayerec swójbni hnydom po lékarja běžachu. Na wulke njezbožo pak přenjeho a drugeho doma njenaňdžechu a prjedy hač třeci lékar přinđže, bě so Mayer hižom zadajil. Lékarkej drje so radzi, čělu njezbožowny čwak mjaso wučahnyć, tola lékarjowe prócowanje, zo by so do Mayera žiwjenje zaso wróciło, bě podarmo.

Serbske Nowiny, měrc 1884

Ze Židowa

Njedźelu 16. měrca dopołdnja w 11 hodź. k tudomnej Thomasowej, kotraž bě sama doma, jedyn handwerkski přińdže a wo dar prošeše, kotryž tež dósta. Z tym pak njespokojny, wón košlu žadaše, a jako tu njedosta, Thomasowej tak na šiju lěžeše, zo ta pola susoda murerja Šustera pomoc pytaše. Tutón handwerkskeho, kiž zwólniwje woteńc nochcyše, z mocu z domu wotsali. Jako chcyše so Šuster něhdže hodžinu pozdžišo do swojeho bydlenja podač, jeho tón handwerkski nadpadny a z kijom někotre króč tak synje do hlowy dyri, zo bě lékarska pomoc nuzna. Handwerkskeho njebolaka zajachu a do jastwa wotwędžechu. Wón je z Mecklenburgskeje.

Serbske Nowiny, měrc 1884
(Zestajala Róža Šafratowa)

Chcu domoj

Biografiski roman wo Jakobje Barće-Čišinskim

Bohumila Šretrová

Pobožna ewangelska Čechowka je napisała roman wo katolskim měšniku, wo wulkim serbskim basniku. Lubosć k serbskemu ludje je wobdarjenu spisowacelku (narodž. 1905) pohnuła w 15-lětnym pilnym džěle so zažiwić do doby našeho wotčinca. Za nas Serbow je tutón roman napisała, zo bychym swojeho horliwego narodneho budźičela sebi čescili a jeho lubowali a z tym tež lubowali swój serbski lud, za kotryž je Čišinski tak jara wjele so bédžil a woprował.

Bohumila Šretrová je z Jakobom Bartom sobu přečerpila jeho dušine nuzy a je ze zbožnej wutrobu pisała wo wyšinach jeho bohužel tak krótkeho žiwjenja (1856–1909). Přezahje bě wučerpany a wudračowany. W romanje nazhonimy křiwdy małego Jakubka pod němskim wučerjom. (Runje tajke běchu moje přenje šulske lěta w Stroži pola Wulkich Zdžarow.) Zwoprědka so młodemu šulerjaj w dalokej Praze styskaše, ale jeho studentske lěta běchu potom dosć zbožowne we wulkim słowjanskim měsće, w Serbskim seminarje mjez Serbami, kotřiž mějachu tam swoje serbske towarstwo „Serbowka“. Po wuswjećanju na měšnika (1883) bě wón 10 měsacow za kapłana w Ralbicach a 3 lěta w Radworju a 1887 dyrbeje ze Serbow won do Šerachowa. Do Serbow wrócił je so hakle jako přežažny wuměnkár (1903). Mjeztym bě pobyl w Drježdžanach, w njerjanej Kamjenicy (Chemnitz, nětko Karl-Marx-Stadt) a w Radebergu. Tuž zrozumimy napismo „Chcu domoj“.

Z nadobnymi wosobami serbskeho luda bě Čišinski nutnje zwjazany. Jeho dušny, starosćiwý wuj, kanonik Herman, Wotrowski farar (1836–1916), bě takrjec dobry jandžel za cyły čas jeho žiwjenja. Michał Hórnik bě jeho wučer. Arnošt Muka jeho najbliži přečel. Hórnik bě za Jakuba Barta wuhotował primicnu hosćinu a na nju přeprosyl wšěch wuznamnych Serbow, katolskich a tež ewangelskich. Jich mjena su nam znate, ale čitajo roman je nam, kaž bychmy so z nimi wosobinse zeznali.

Čěska spisowacelka da nam pohladač do wutroby Jakuba Barta-Čišinskeho. Jakub Bart bě pobožny měšnik, kotryž je swoju duchownsku winowatosć swěru wukonjał, hdžežkuli bu posłany wot swojeje cyrkwinskeje wyšnosće. Čišinski – tuto mjeno bě sebi basnik sam za sebj wumyslił – bě přeswědčeny wo

swojej poetiskej wobdarjenosći a wo swojej literarneje winowatosći za swój serbski lud. W literarneje wědomosći plaćići wón džensa hišće jako Serbow najwjetši poeta. Roman je čestny pomnik za njeho. Šretrová zmužiče jeho zakituje přećiwu wšěm přislodženjam a křiwdženjam. Wón steji před nami jako tón nadobny, čisty charakter, kiž je pisał, basnił a čerpjał za swój luby serbski narod.

Našej lubej ewangelskej spisowacelce w Praze budž wutrobny džak prajeny! Džakowač mamy so tež přeložowarce, Lorje Kowarjowej. Šretroweje čěske spisy do serbsčiny přeložowac njeje lochko. Naša rěč nima tak wjele slowow, kaž ma wona w čěšćinje na wuběr. A Bohumila Šretrová ma tež za čěske poměry njewšědnje wulki sklad wurazow. To je na přeložku začuwać, kotryž pak je so powšitkownje dosć derje poradził. Gerhard Wirth

POWĚŚĆE

Bukecy: Dnja 19. januara smědžeše swěrna kemšerka a čitarka našeho časopisa „Pomhaj Bóh“, Ernestina Jurkowa, rodž. Nowakec, swoje 90. narodniny swjećić.

W léce 1932 přińdže wona ze swojim mandželskim Awgustom Jurkom z Kupoje do Bukec, hdžež sebi kublo kupištaj. Wón wumrě hižo před 10 lětami. Wona pak je hišće čila a strowa a je tu žiwa ze swójbu swojeho syna Maksa.

Jeje wnučka, Róža Šafratowa, je bibliotekarka při Inštituće za serbski ludospyt a wobdžěła hižo někotre lěta za naš „Pomhaj Bóh“ porjadnje zajimawu rubriku „Naše nowiny a časopisy před 100 lětami“. Našej jubilarce pak dale Boži měr, Božu hnadu a Bože žohnowanje přejemy. La

Bukecy: Po času chcemy hišće runje tak wutrobne gratulowac k 90. narodninam knjeni Marji Zobinej, rodž. Kowicec, z Čornjowa.

Wona je so 15. julija 1893 w Husce narodžila a so wudała na kublerja Jurja Zoba w Čornjowje, kiž je w léce 1970 wumrěł. Wona je mać štyrjoch synow. Při jeje wysokej starobje je wona hišće někak strowa. Prjedy wona swěru Bože služby w Bukecach a bibliske hodžiny w Čornjowje wopytowaše.

Mjeno „Zoba“ ma w našej serbskej wokolinje dobry zynk. Wšak běše nan horjeka mjenowaneho Jurja a jeho bratra Měrcina, wučerja na wotp. w Bukecach, Jan Awgut Zoba, znaty serbski prócowar a zapoślanc tehdomnišeho Sakskeho sejma w Drježdžanach. La

Budestecy

Před hodami dožiwichmy poswjećenje młodeho serbskeho fararja knjeza Jana Malinka w Hrodžišću. Swjatočnje to bě, jako přítomni fararjo a zastupjerjo na wotłarnišću stejo swoje žohnowanje wuprajichu.

Dwaj serbskej fararjej, nimo druhich němskich, běštaj po hodžoch tež pola nas w Budestecach. Tu so njedźelu 8. januara poswjećić młoda Maria König za fararku. Bohužel serbsce njerozumi, pochadža z Rudnych horow, ale serbskej fararjej wuprajištaj bibliske hrono serbsce, na čimž so wosebje zwjeselimo. Wospjetowaštaj je po tym hišće němsce, hačrunjež njeby to trjeba było. Tójšto wosadnych wšak pola nas hišće serbsce rozumi, byrnjež so k tomu přiznali njebychu a na němske kemše chodža. Na-

džijomnje tutym jich wnučki jónu nje-porokuja, zo jich njejsu serbsce nawučili.

Młoda poswjećena fararka knježna König wukładowaše w swojim předowanju wuběrnje wudžěfany tekst z knihi Jezaja 42,1–4.

My Serbja Budesčanskeje wosady přejemy jej z wutroby Bože žohnowanje a radosće na wuzwolony puč, wosebje pak tež w našej wosadze. T

Budapest: Na VII. zjězdze Luther-skeho swětowego zwjazka (Lutherischer Weltbund), kotryž so lětsa tu wotměje, budže zamołwitosć křesćanow za měr jedne čěžišćo. To praji prezident swětowego zwjazka, tansanski biskop Kibira w Genfje. Mjez druhim praji wón tež, zo su lutherscy křesćenjo spóznali, zo njebudže měr bjez sprawnosće možny.

Dalše čěžišćo zhromadžizny budže, kaž praji samsny biskop, zo budže so Swětowy zwjazk zasadžowac za runosć raso-w. Sobustawstwo bělych cyrkwjow w Južnej Africe wotpočiwaj, doniž tute cyrkwyje apartheid zjawnje a jedno-zmyslnje njezasudža, praji wón.

po ena

SERBSKE BOŽE SŁUŽBY

měrc 1984

4. 3. – njedźela estomih

Budyšin-Michałska: 9.00 hodź. kemše (Albert)

Budestecy: 14.00 hodź. kemše z božim wotkazanjom (G. Lazar)

11. 3. – njedźela invokavit

Huska: 10.00 hodź. kemše z božim wotkazanjom (G. Lazar)

Njeswačidło: 9.30 hodź. kemše (Malink)
Rakecy: 9.30 hodź. kemše z božim wotkazanjom (J. Lazar)

18. 3. – njedźela reminiszer

Budyšink: 10.00 hodź. kemše z božim wotkazanjom (Albert)

Minakał: 9.00 hodź. kemše (Feustel)
Poršicy: 8.30 hodź. kemše z božim wotkazanjom (Albert)

21. 3. – nalětni pokutny džen

Bukecy: 9.00 hodź. kemše z božim wotkazanjom (G. Lazar)

25. 3. – njedźela okuli

Bart: 8.30 hodź. kemše z božim wotkazanjom (Malink)

Hodžij: 10.00 hodź. kemše z božim wotkazanjom (Albert)

Hrodžišćo: 10.00 hodź. kemše z božim wotkazanjom (Malink)

1. 4. – njedźela lätare

Budyšin-Michałska: 9.00 hodź. kemše (Albert)

Budestecy: 14.00 hodź. kemše (Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. – Wuchadza jonkróć za měsac z lícencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. – Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Hłowny zamołwity redaktor: Farar Cyril Pjeh, 8400 Riesa 11, Windmühlenstraße 17, tel. 72 83. Ekspedycja: Farar G. Lazar, 8601 Bukecy (Hochkirch, Kirchweg 3). Přinoški a dary na konto Sorbsche evangelische Superintendentur Bautzen Sp. Bautzen 4962-30-110! – Ludowe nakładnistwo Domowina Budyšin. – Index-Nummer 32921 – Čisć: Nowa Doba, čisćernja Domowiny (III-4-9-2568)